

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย กลุ่มสาระ
การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
Development of a Local Curriculum on the Topic of Nongkhai Special
Economic Development Zone for the Social Studies, Religion and Culture
Strand, Office of the Secondary Education Service Area 21

กาญจนสุดา ไชยเพชร^{1*} และ บุญชม ศรีสะอาด²

Kanchanasuda Chaiphath ^{1*} and Boonchom Srisa-Ard²

(Received: July 5, 2019 ; Revised: July 15, 2019 ; Accepted: July 24, 2019)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 3.1) ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่น 3.2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนชุมพลโพธิ์สัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 49 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน ใช้การทดสอบ t-test

ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น จากการสัมภาษณ์ครูวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เนื่องจากบริบทของโรงเรียนเหมาะสม เป็นเนื้อหาที่มีความจำเพาะเกี่ยวกับเขตพัฒนา

¹ นิสิตระดับปริญญาโท วิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master degree student in Educational Research and Evaluation Program, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Associate Professor, Department of Educational Research and Development, Faculty of Education, Mahasarakham University

*Corresponding Author E-mail: kanchanasuda18@gmail.com

เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ส่งเสริมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น สามารถนำมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้

2. หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ 16 ประการ คือ ความนำ วิสัยทัศน์ หลักการจุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ โครงสร้าง อัตรา เวลาเรียน การวัดและประเมินผล และหน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาโครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย 6 หน่วยการ เรียนรู้ ได้แก่ หน่วยที่ 1 ประวัติและความเป็นมาของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย หน่วยที่ 2 ลักษณะภูมิประเทศจังหวัดหนองคาย หน่วยที่ 3 ระบบเศรษฐกิจ หน่วยที่ 4 ประชากร หน่วยที่ 5 สังคม วัฒนธรรม หน่วยที่ 6 การมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมิน รายด้าน คือ ด้านโครงสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ด้านหน่วยการเรียนรู้ ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับ เหมาะสมมากที่สุด และผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

3. ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น พบว่านักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

3.1 ประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตร $(E_1/E_2) = 81.37/85.10$ เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.2 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) study the needs for local curriculum development on the topic of Nongkhai Special Economic Development Zone; 2) develop a local curriculum on the topic of Nongkhai Special Economic Development Zone; 3) try out the local curriculum on the topic of Nongkhai Special Economic Development Zone, in order to 3.1) study the efficiency of the local curriculum, 3.2) compare the pre-learning and post-learning achievements of the students. The target group consisted of 49 grade 9 students in the 1st semester of the academic year 2017 of Chumpholphonphisai School, Office of the Secondary Education Service Area 21, obtained through purposive sampling. The instruments were plans of organizing for learning, a questionnaire on the needs for local curriculum development, and an achievement test. The analysis of data employed percentage, the mean and standard deviation, and t-test was employed in testing the difference between the pre-learning and post-learning achievements.

The results were as follows:

1. From the interviews with academic teachers, teachers of the Social Studies, Religion and Culture Strand, and the basic education institution committee members, they needed to have local curriculum development and they needed it because the context of the school was appropriate, the content was specific to Nongkhai Special Economic Development Zone, it promoted readiness for prospective changes, and it could be used in daily life.

2. The local curriculum that had been developed consisted of 16 components: introduction, vision, principles, purposes, learner's main competencies, learner's desirable characteristics, learning substances and standards, learning standards and indicators, course descriptions, learning objectives, organizing for learning, media and learning sources, structure, time allotted, measurement and evaluation, and learning units. The content consisted of 6 learning units, namely: Unit 1-History and Background of Nongkhai Special Economic Development Zone; Unit 2-Topography of Nongkhai Province; Unit 3-Economic System; Unit 4-Population; Unit 5-Society and Culture; and Unit 6-Immunity. The results of the local curriculum evaluation by experts revealed that the aspect of the local curriculum structure, the aspect of the learning unit, and the aspect of plans of organizing for learning, were at the most appropriate level. In addition, the evaluation of the plans of organizing for learning was also at the most appropriate level.

3. The results of the local curriculum tryout revealed that the grade 9 students who studied in the local curriculum on the topic of Nongkhai Special Economic Development Zone showed:

3.1 The efficiency of using the curriculum $(E_1/E_2) = 81.37/85.10$, which was in accordance with the criterion set;

3.2 The post-learning achievement score was higher than the pre-learning score, with statistical significance at the level of .05.

Keywords: local curriculum development, Nongkhai Special Economic Development Zone, Social Studies, Religion and Culture Strand

บทนำ

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชน มีความสำคัญกับการเตรียมเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยกระบวนการสร้างคนด้วยการให้การศึกษาและการฝึกอาชีพให้กับเด็กและเยาวชนอย่างทั่วถึงเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะ

ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อันก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง นักเรียนทุกคนที่อยู่ในเขตพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จะได้รับโอกาสและเป็นประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพ ทั้งด้านความรู้ และทักษะในการดำรงชีวิต ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554) การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในสังคม การจัดการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคมในแต่ละชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตจริงของตนเอง ครอบครัว และชุมชนในด้านต่าง ๆ มุ่งให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ได้ลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามุ่งหาวิธีการในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต และสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามมาตราที่ 6 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542) และให้อยู่กับสภาพแวดล้อมได้อย่างกลมกลืน มีความก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ตลอดเวลาและเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ไม่มีวันสิ้นสุด การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความเข้มแข็งทางปัญญา มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และสร้างองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเกิดการปฏิรูปให้ตีมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ เป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การปฏิรูปการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทุกคนในสังคมตระหนักว่าเป็นเส้นทางนำไปสู่การแก้ไขวิกฤตการณ์ด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและหวังว่าจะเป็นกระบวนการที่นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560-2564) มีแนวคิด ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทยพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาคนทุกช่วงวัย และเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ รวมถึงการสร้างคนให้ใช้ประโยชน์และอยู่กับสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล อนุรักษ์ ฟื้นฟู ใช้ประโยชน์ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต่อเนื่องมาตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เพื่อให้ เกิดบูรณาการการพัฒนาในทุกมิติอย่างสมเหตุสมผล มีความพอประมาณ และมีระบบภูมิคุ้มกันและการบริหารจัดการความเสี่ยงที่ดี ซึ่งเป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ สังคมไทยเป็นสังคมคุณภาพ สร้างโอกาสและมีที่ยืนให้กับ ทุกคนในสังคมได้ดำเนินชีวิตที่ดีมีความสุขและอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในขณะที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศก็เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องมีคุณภาพ และมีเสถียรภาพ การกระจายความมั่งคั่งอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ชุมชนวิถีชีวิต ค่านิยม ประเพณี และวัฒนธรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) การปฏิรูปการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากการ จัดการศึกษาของไทยเน้นความรู้ ความจำเป็นส่วนมาก ส่วนความสามารถในการปฏิบัติและการพัฒนาทักษะความคิดของผู้เรียนมีค่อนข้างน้อย ซึ่งแสดงถึงการจัดการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็น

ศูนย์กลาง ดังนั้นจึงควรเปลี่ยนแนวทางให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแทน จึงจะนับว่าสนองต่อการจัดการศึกษา (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543)

เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเป็นแผนงานที่สำคัญของประเทศในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจบริเวณพื้นที่ชายแดนเพื่อกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค สร้างความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ประชาชน และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและพื้นที่ชายแดนโดยใช้ประโยชน์จากโอกาสของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้กำหนดให้การพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่นำทางการเตรียมความพร้อมของไทยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และได้มีคำสั่งที่ 72/2557 เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน 2557 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญพื้นที่ชายแดนที่มีศักยภาพ และเหมาะสมในการพัฒนาเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนระยะแรกของไทยโดยให้ความสำคัญกับหลักเกณฑ์ในด้านตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีความได้เปรียบ พื้นที่ชายแดนทั้งในฝั่งไทยและในประเทศเพื่อนบ้านมีศักยภาพและความพร้อม ประชาชนและภาคส่วนในพื้นที่ให้การยอมรับและสนับสนุน นอกจากนี้ในบางพื้นที่อาจมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนาเป็นพิเศษหรือเร่งด่วนตามนโยบายรัฐบาลหรือตามที่ประเทศไทยได้ตกลงร่วมกับประเทศอื่นไว้ในเวทีระหว่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

สำหรับจังหวัดหนองคายได้รับการประกาศเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษในระยะที่ 2 (เฟสที่ 2) เนื่องจากมีพื้นที่ติดกับเมืองหลวงของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเป็นแนวทางผ่านไปยังประเทศจีน มีทำเลที่ตั้งเหมาะสมเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ การคมนาคมขนส่งทั้งในและต่างประเทศ ศูนย์กระจายสินค้า จุดผ่านแดนเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน (ค้าปลีก-ค้าส่ง) ในการบริการระดับภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงสามารถเป็นศูนย์กลางการจัดประชุมกระจายสินค้า อีกทั้งชุมชนที่มีความหนาแน่นปานกลางสามารถพัฒนาเป็นเขตอุตสาหกรรม โลจิสติกส์ ลานเก็บตู้คอนเทนเนอร์สำนักงานบริการขนส่งทั้งในและต่างประเทศ กิจกรรมศูนย์กระจายสินค้าในประเทศระหว่างประเทศ สถานีขนส่งจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจรและพาณิชยกรรมแห่งใหม่ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอาจจะมีมากกว่า จากการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษทำให้เกิดปัญหาต่างๆ อาทิ ผลกระทบด้านสังคมและกฎหมายเนื่องจากการย้ายถิ่นของประชากรต่างถิ่นที่เข้ามาอาศัยในจังหวัดหนองคาย ผลกระทบด้านขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมและการสื่อสาร ผลกระทบด้านสาธารณสุขโรค ผลกระทบด้านสาธารณสุขผลกระทบต่อด้านแรงงานและความยากจน ผลกระทบจากความขัดแย้งในเรื่องการจัดการทรัพยากร สิทธิในที่ดิน สิทธิในการทำงาน ผลกระทบด้านงบประมาณรายจ่ายภาครัฐ (เชียรช่วง กัลยาณมิตร และคณะ, 2558)

สถานศึกษาที่จัดตั้งอยู่ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จึงต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ด้านความต้องการ ความจำเป็นและปัญหาทางสังคมเศรษฐกิจ การเมืองและการปกครอง ตลอดจนนโยบายทางการศึกษาของรัฐ ความต้องการของผู้เรียน ตลอดจนวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาที่มีอยู่เดิม เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย, 2560) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจน

ปลูกฝังนิสัยที่ดีงามเพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดี โดยศึกษาพิจารณากรอบการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน ดังนี้ ด้านความรู้และทักษะ ด้านเจตคติ ด้านคุณธรรม ด้านภาษา ด้านทักษะอาชีพ และด้านภูมิคุ้มกัน (โรงเรียนชุมพลโพธิ์ชัย, 2560)

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนั้น ส่วนสำคัญคือการตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น การมีความหมายกับผู้เรียนของเนื้อหาหลักสูตร การนำไปใช้ประโยชน์ ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน การพัฒนาและการใช้หลักสูตรโดยจัดทำแผนการสอนและสื่อการเรียนรู้ที่ปรับจากหลักสูตรแกนกลางให้ตรงกับสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนให้นักเรียนได้คิด ได้ลงมือปฏิบัติจริง จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การสอนบูรณาการเนื้อหาสาระที่จำเป็นต่อชีวิตและสังคมรวมทั้งการวัดและประเมินผล ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดนาคนิมิตร พบว่าหลักสูตรมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาและการใช้หลักสูตรในระดับโรงเรียนเป็นหัวใจของการพัฒนาการศึกษา ซึ่งครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรับผิดชอบและมีบทบาทอย่างสำคัญและมีความจำเป็นต้องนำกระบวนการวิจัยเข้ามาใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้การพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนและครูในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ครูและนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนที่ดีของนักเรียนได้ ซึ่งจังหวัดหนองคายได้รับการประกาศให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนในจังหวัดหนองคาย เพื่อให้ นักเรียนสามารถปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง ควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถของนักเรียนอย่างยิ่ง นักเรียนจะเกิดสมรรถนะ เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้ดีขึ้นอยู่กับวิธีการ รูปแบบ และแนวทางการส่งเสริมต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนได้เลือกแนวทางให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยครูผู้สอนจะต้องยึดความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน แล้วพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และสามารถปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงได้และสามารถสร้างอาชีพให้กับตนเองได้ในอนาคต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

3.1 ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

3.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนหลังกับหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 49 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ (experimental tool หรือ research tool) ได้แก่ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย จำนวน 6 หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย 6 แผนการสอน โดยศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเมินหลักสูตรท้องถิ่นโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และด้านกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล (data collection instrument) ได้แก่

2.1 แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เป็นแบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้าง จำนวน 6 ข้อ

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรท้องถิ่นฉบับร่าง เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ท้องถิ่น ด้านหน่วยการเรียนรู้ และด้านแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 17

2.3 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 24 ข้อ

2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กำหนดเนื้อหาออกเป็น 6 หน่วยการเรียนรู้ สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 45 ข้อ เสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ ด้วยวิธีการหาค่า IOC (Item Objective Congruence) นำแบบทดสอบไปทดลองสอบ (try -out) วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บข้อมูลก่อนดำเนินการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

3.2 ทดสอบเพื่อวัดความรู้พื้นฐานของนักเรียน เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

3.3 การเก็บข้อมูลระหว่างการใช้หลักสูตร โดยการสอบวัดความรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

3.4 การเก็บข้อมูลหลังการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย โดยการทดสอบวัดความรู้หลังเรียน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการโดย ใช้วิธีตีความสร้างข้อสรุปจากแบบสัมภาษณ์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากเครื่องมือวิจัย มีดังนี้

4.2.1 การประเมินหลักสูตรท้องถิ่นโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2.2 การประเมินแผนการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นโดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2.3 หาประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดหนองคาย

4.2.4 การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบ t-test เพื่อดูความก้าวหน้าทางการเรียน

4.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม นักเรียนดำเนินการโดย ใช้วิธีตีความสร้างข้อสรุปจากแบบสอบถาม

ผลการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมพลโพธิ์ชัย

ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยการตอบแบบสัมภาษณ์บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ว่า ในภาพรวมทั้งครูวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ในระดับมากที่สุด เนื่องจากบริบทของจังหวัดเหมาะสม เนื้อหาเหมาะสมกับตัวผู้เรียน และจะได้เรียนรู้ทฤษฎีตามหลักวิชาการ เพื่อปรับตัวกับ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม แล้วสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จะส่งเสริมให้นักเรียนมีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น นำเอาความรู้จากหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในอนาคต

ผลการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นฉบับก่อนใช้สอน โดยการร่วมกันศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิสัยทัศน์ของโรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย และเนื้อหาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ระหว่างผู้วิจัย ครูวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ข้อสรุปว่าควรจัดทำหลักสูตรฉบับร่างโดยการร่างตามองค์ประกอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยเรียงตามหัวข้อต่อไปนี้เป็นความนำ วิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ โครงสร้าง ระยะเวลาเรียน การวัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ และแนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ และ แผนการจัดการเรียนรู้ มีส่วนประกอบดังนี้ คือ หัวเรื่อง สาระสำคัญ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล กิจกรรมเสนอแนะ บันทึกผลการจัดการเรียนรู้และข้อคิดเห็นของผู้บริหาร

ผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นและแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่านพิจารณาแล้วพบว่า หลักสูตรท้องถิ่นฉบับก่อนใช้สอนและแผนการจัดการเรียนรู้ โดยหลักสูตรท้องถิ่นฉบับก่อนสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด แสดงว่าเป็นหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ได้ดีและผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย โดยผู้เชี่ยวชาญผลการประเมินทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และด้านการวัดและการประเมินผล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก จึงเชื่อมั่นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้และยังได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการปรับปรุงหน่วยการเรียนรู้ดังนี้

- หลักสูตรท้องถิ่นดำเนินการแก้ไขข้อความในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ให้เพิ่มหัวข้อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย การแบ่งประเภทของระบบเศรษฐกิจ ความหมายของอุปสงค์ อุปทาน

- หลักสูตรท้องถิ่นดำเนินการแก้ไขข้อความในหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 ให้เพิ่มหัวข้อการส่งเสริมบทบาทครอบครัว องค์กรทางศาสนาโรงเรียน ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชนภาคธุรกิจเอกชน อาสาสมัครและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

- แผนการจัดการเรียนรู้ ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง การศึกษาอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่นและการอนุรักษ์ เมื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ประเมินจัดพิมพ์เป็นหลักสูตรท้องถิ่น(ฉบับจริง)เพื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย

2. ผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายปรากฏดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ของแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

แผนการจัดการเรียนรู้	คะแนนเต็ม (N=49)		คะแนนที่ได้		คะแนนรวม	\bar{X}	S.D.	%
	ใบกิจกรรม	ทดสอบย่อย	ใบกิจกรรม	ทดสอบย่อย				
1	15	5	581	190	711	15.7	1.34	78.50
2	15	5	596	211	807	16.47	1.36	82.35
3	15	5	610	198	808	16.49	1.42	82.45
4	15	5	604	207	811	16.55	1.58	82.75
5	15	5	587	205	792	16.16	1.55	80.80
6	15	5	604	196	800	16.27	1.65	81.35
รวม	90	30	3,582	1,207	4,908	97.64	8.90	81.37

จากตาราง 1 พบว่าคะแนนจากการทำใบกิจกรรมและคะแนนการทำแบบทดสอบย่อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 97.94 คิดเป็นร้อยละ 81.37 แสดงว่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 81.37

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ของแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

คะแนนทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวนนักเรียน	คะแนนรวม	\bar{X}	S.D.	%	E_2
30 คะแนน	49	1,251	25.53	2.19	85.1	85.1

จากตาราง 2 พบว่าคะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.53 คิดเป็นร้อยละ 85.1 แสดงว่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 85.10

ตาราง 3 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

ผลการเรียน	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1)	90	97.64	8.90	81.37
ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2)	30	25.53	2.19	85.10
ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.37/85.10				

จากตาราง 3 พบว่า ประสิทธิภาพของประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 81.37 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 85.1 ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย จึงมีประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.37/85.1 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	N	\bar{X}	S.D.	$\sum D$	$\sum D^2$	t
ก่อนเรียน	49	717	3.85	544	6,364	29.89*
หลังเรียน	49	1,251	2.19			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่านักเรียนที่ได้เรียนหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย จากการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ (t) มีค่าเท่ากับ 28.89 ซึ่งค่ามากกว่าค่า t ตารางที่องค์อิสระเท่ากับ 48 ที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ .05 มีค่า t เท่ากับ 2.68 แสดงว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น สรุปได้ว่า ในภาพรวมทั้งครูวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม นักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน มีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดหนองคาย และถูกประกาศให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จึงมีความเหมาะสมเนื้อหาเหมาะสมกับตัวผู้เรียน และการได้เรียนรู้ทฤษฎีตามหลักวิชาการ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและไม่ลืมท้องถิ่น รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่น และนำเอาความรู้เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายไปใช้ในอนาคตเพื่อการประกอบอาชีพและรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปทุมวรรณ หุมโยมา (2553) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การสานแปล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี พบว่า หลักสูตรท้องถิ่น มีความเหมาะสมกับท้องถิ่น ผู้เรียนและการเรียนในปัจจุบันมีผลการประเมินหลักสูตรท้องถิ่นอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก พบว่าหลักสูตรท้องถิ่นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และแผนการจัดการเรียนรู้บรรลุลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ เนื่องจากได้รับความร่วมมืออย่างดีจาก ครูวิชาการ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในการจัดทำหลักสูตรฉบับร่างและผู้วิจัยได้ทำเนื้อหาเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย อย่างละเอียดเพื่อร่างหลักสูตรตามองค์ประกอบของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยจัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรท้องถิ่นได้รับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้ผู้วิจัยได้หลักสูตรฉบับร่างที่เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่นและแผนการจัดการเรียนรู้

ได้รับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน อยู่ในระดับคุณภาพดีมากที่สุด นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญให้แก้ไขข้อความบางส่วนเพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ของหลักสูตรท้องถิ่นและสามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กล่าวถึงแนวคิดพื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร อย่างเป็น ระบบสรุปได้ดังนี้ ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 การกำหนดเป้าประสงค์ จุดหมายและจุดประสงค์ ขั้นที่ 3 การเลือกและการจัดเนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน ขั้นที่ 4 การเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขั้นที่ 5 การกำหนดอัตราเวลาเรียน ขั้นที่ 6 การนำหลักสูตรไปใช้ ขั้นที่ 7 การประเมินผลหลักสูตร ขั้นที่ 8 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เกิดประโยชน์และความสำคัญของหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้การพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนและครูในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจังหวัดหนองคายได้รับการประกาศให้เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนในจังหวัดหนองคาย เพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง ควรได้รับการพัฒนาและส่งเสริมความสามารถของนักเรียนอย่างยิ่ง นักเรียนจะเกิดสมรรถนะ เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ พบว่า ประสิทธิภาพของประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) เท่ากับ 81.37 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) เท่ากับ 85.1 ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย จึงมีประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ (E_1/E_2) เท่ากับ 81.37/85.1 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้วางแผนการจัดการกิจกรรมเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นทักษะการปฏิบัติ มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการวัดผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับ สุริยา กำจร (2553) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดนาคนิมิตร พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ สากล รัตนพันธุ์ (2552) ได้วิจัยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีเรื่อง การปลูกหน่อไม้ฝรั่งอินทรีย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนที่จะนำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายไปใช้ควรศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นและเอกสารประกอบให้ละเอียดก่อนนำไปใช้ ควรศึกษาบริบทของโรงเรียนว่ามีความพร้อมในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรมากน้อยเพียงใด

1.2 ครูผู้สอนที่จะนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้จะต้องเตรียมความพร้อมในด้านสื่อการเรียน การสอน วัสดุอุปกรณ์ เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน รวมถึงการนำนักเรียนศึกษาสถานที่ประกอบการจริง

1.3 ผู้บริหารมีส่วนสำคัญในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ให้บรรลุผลสำเร็จเนื่องจากตามหลักสูตรท้องถิ่นจะต้องมีการนำนักเรียนไปศึกษาในสถานที่ประกอบการจริง ต้องดำเนินการขออนุญาตนำนักเรียนออกนอกสถานศึกษาก่อนทุกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมให้หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งมีหลักสูตรท้องถิ่นที่ควรพัฒนาและนำเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนดังนี้

2.1 หลักสูตรท้องถิ่น การข้ามวัฒนธรรมในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

2.2 หลักสูตรท้องถิ่น เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ใจทิพย์ เข็รรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร* : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ.

เชียรช่วง กัลยาณมิตร และคณะ. (2558). *รายงานผลการศึกษา เรื่อง เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัด*

หนองคาย. ที่ทำการปกครองจังหวัดหนองคาย.

ปทุมวรรณ ทูมาโย. (2553). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การสานแปล*
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

โรงเรียนชุมพลโพธิ์ชัย. (2560). *การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนชุมพลโพธิ์ชัย*. หนองคาย.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *การพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มาตรฐานการอุดมศึกษา.

สากุล รัตนพันธ์. (2552). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง*
การปลูกหน่อไม้ฝรั่งอินทรีย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุริยา กำจร. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*
เรื่อง เศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดนาคนิมิต. วิทยานิพนธ์

กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจ*
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา*

ขั้นพื้นฐาน พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.